

Ἡ σφαγὴ τῶν Νιοβιδῶν. (Ἐκ σαρκοφάγου τοῦ Βατικανοῦ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΕΝ ΤΗΙ ΔΕΥΤΕΡΑΙ ΚΑΙ ΕΝ ΤΗΙ ΠΡΩΤΗΙ, Π. Χ. ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ.

Ο Πολύβιος, ἐπιχειρῶν νὰ ἔξηγήσῃ διατί οἱ Ρωμαῖοι ἐπὶ τέλους ὑπερίσχυσαν ἀπάσης τῆς οἰκουμένης καὶ αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων, ἀποδίδει τὸν θριάμβον τοῦτον κυρίως εἰς τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πολιτεύματος αὐτῶν καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ὁργανισμοῦ. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα ν' ἀντιπαραθέσωμεν τὰ ἔλληνικὰ πολιτεύματα πρὸς τὸ ωμαϊκόν· ἡ τοιαύτη πραγματεία ἥθελε παρατρέψει τὸν λόγον ἡμῶν εἰς θεωρίας καὶ συζητήσεις ἀλλοτρίας τῆς παρούσης προαιρέσεως. Τοῦτο δὲ μόνον παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ μοναρχικὴ πολιτεία ὑπὸ τὴν δποίαν, ἀπὸ τῶν μέσων τῆς τετάρτης ἐκατονταετηρίδος, ἐτάχθη ἡ Ἑλλάς, διὰ τῆς μακεδονικῆς ἡγεμονίας, δὲν ἦτο ἀνεπιτηδεία πρὸς διατήρησιν τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἔθνους· καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὅτι ἡ μοναρχικὴ πολιτεία ὑπὸ τὴν δποίαν ἐτάχθη αὐτὴ ἡ Ρώμη ἀπὸ Αὐγούστου ἡδυνήθη νὰ συντηρήσῃ ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἐκατονταετηρίδας τὸ κολοσσαῖον αὐτῆς κράτος. Δὲν θέλομεν ὥσαύτως τολμήσει νὰ ἀμφισβήτησωμεν δσα περὶ τοῦ στρατιωτικοῦ τῶν Ρωμαίων ὁργανισμοῦ λέγει δ Πολύβιος καὶ νὰ ἀντείπωμεν εἰς τὴν περὶ τοῦ ὁργανισμοῦ τούτου κρίσιν ἀνδρὸς οὐ μόνον αὐτόπτου τῶν πραγμάτων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπιτηδείου νὰ κρίνῃ περὶ αὐτῶν· ὥστε παραδεχόμεθα ὅτι ὁ στρατιωτικὸς τῶν Ρωμαίων ὁργανισμὸς ἦτο τελειότερος τοῦ μακεδονικοῦ. Καὶ ἐννοεῖται ὅτι διμιούντες περὶ τοῦ μακεδονικοῦ περιλαμβάνομεν ἐν αὐτῷ τὸν ἴδιως ἔλληνικόν, οὐ μόνον ὃς διμολογούμενως ὑποδεέστερον ἐκείνου ἀλλὰ καὶ διότι ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος ἥδη ἦτο συνδεδεμένη μετὰ τῆς μακεδονικῆς ἡγεμονίας. Καίτοι δμως διμολογούμεν τὴν πλειοτέραν ἐκείνην περὶ τὰ πολεμικὰ ἐπιτηδειότητα τῶν Ρωμαίων, δὲν νομίζομεν ὅτι αὕτη ὑπῆρξεν ἡ κυριωτάτη τοῦ ὁριστικοῦ αὐτῶν θριάμβου αἰτία. Ἡ φάλαγξ οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ παρόντος βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου ἀλλὰ καὶ βραδύτερον, κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ κράτους ἡμέρας, ἐνέπνεεν εἰσέτι τρόμον εἰς τοὺς Ρωμαίους. Τοῦτο μανθάνομεν ἐκ τοῦ Πολυβίου αὐτοῦ, βεβαιοῦντος ὅτι ἐπὶ τοῦ νιοῦ τοῦ Φιλίππου Περσέως ὁ ρωμαῖος ὑπατος Λεύκιος, ἀνὴρ πολλοὺς ἰδὼν καὶ δια-

